

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 lutego 2025 r.

Pozycja 62

POSTANOWIENIE z dnia 7 września 2022 r. Sygn. akt Ts 50/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej E.K. o zbadanie zgodności:

art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167 poz. 1398, ze zm.) w zakresie, w jakim „przewiduje zbyt rygorystyczne wymagania dotyczące zwolnienia od kosztów sądowych dla osób fizycznych” z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 27 lutego 2021 r. (data nadania) E.K. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z 11 października 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalił wniosek skarżącej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia na wydane w jej sprawie postanowienie, utrzymujące w mocy postanowienie referendarza sądowego o oddaleniu wniosku skarżącej o zwolnienie od opłaty od zażalenia.

Sąd Apelacyjny w W. postanowieniem z 23 maja 2019 r. ([...]) oddalił zażalenie skarżącej na powyższe orzeczenie.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 14 kwietnia 2021 r. wezwał skarżącą do usunięcia, w terminie 7 dni od doręczenia zarządzenia, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) udokumentowanie dat doręczenia: a) orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, b) adwokat M.W. rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w W. o ustanowieniu jej pełnomocnikiem dla skarżącej; 2) podanie, czy od ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia; 3) doręczenie odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem wraz z czterema kopiami: a) orzeczenia sądu o ustanowieniu dla skarżącej pełnomocnika z urzędu,

b) rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w W. o wyznaczeniu pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata M.W., c) ostatecznego orzeczenia, w związku z którym została wniesiona skarga konstytucyjna, orzeczeń (wyroków, postanowień, decyzji) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej.

W piśmie z 4 maja 2021 r. (data nadania) skarżąca ustosunkowała się do powyższego wezwania.

Zarządzeniem z 20 września 2021 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącą do usunięcia, w terminie 7 dni od doręczenia zarządzenia, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wiarygodne udokumentowanie daty doręczenia pełnomocnikowi skarżącej, wskazanego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z 23 maja 2019 r. (sygn. akt [...]); 2) udokumentowanie daty złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z wydaniem postanowienia, o którym mowa w punkcie 1 niniejszego zarządzenia; 3) doręczenie poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu (wraz z trzema kopiami) orzeczenia, na podstawie którego adwokat M.W. występuje w niniejszej sprawie jako pełnomocnik z urzędu; 4) wskazanie sposobu naruszenia przez zaskarżony przepis wolności lub praw skarżącej wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności tego przepisu z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Pismem z 4 października 2021 r. skarżąca odpowiedziała na wezwanie.

Zdaniem skarżącej art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125, ze zm.) narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim przewiduje zbyt rygorystyczne wymagania dotyczące zwolnienia od kosztów sądowych dla osób fizycznych. Twierdzi, że przepis ten nie pozwala na realizację podstawowego prawa do sądu, przez co rozumie się odpowiednie i sprawiedliwe ukształtowanie procedury. W ocenie skarżącej konieczność ponoszenia kosztów sądowych nie jest sprzeczna z prawem dostępu do sądu, jednak zasady podziału kosztów i ich wysokość już tak. Wskazała, że „w realiach całej sprawy doszło do błędnego oszacowania majątku skarżącej uznając, że jest ona w stanie ponieść – biorąc pod uwagę jej sytuację majątkową – jednorazowo tak wysoką opłatę” w postępowaniu sądowym (s. 3 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać przesłanki dopuszczalności jej merytorycznego rozpoznania, które zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji i doprecyzowane w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393, ze zm.; dalej: u.o.t.p.TK). Gdy skarga konstytucyjna nie spełnia warunków formalnych, a także gdy jest oczywiście bezzasadna lub gdy jej braki nie zostały usunięte w określonym terminie, Trybunał Konstytucyjny wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu. Wstępne rozpoznanie służy bowiem wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK Trybunał Konstytucyjny odmawia nadania dalszego biegu wniesionej skardze konstytucyjnej, jeżeli jej braki nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie. Nie budzi przy tym wątpliwości, iż nieusunięcie braków skargi zachodzi zarówno w sytuacji, w której skarżący nie nadesłał do Trybunału żadnego pisma w ustawowym 7-dniowym terminie, jak i w przypadku, w którym takie pismo procesowe

wprawdzie zostało nadesłane, ale nie zawiera usunięcia wskazanych w zarządzeniu sędziego braków.

W sprawie będącej przedmiotem wstępnego rozpoznania ma miejsce druga ze wskazanych powyżej sytuacji. W analizowanej sprawie zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 20 września 2021 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi m.in. przez wskazanie sposobu naruszenia przez zaskarżony przepis wolności lub praw skarżącej wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności tego przepisu z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Skarżąca wprawdzie nadesłała w ustawowym terminie pismo procesowe, jednakże ograniczyła się w nim do przekopiowania części uzasadnienia zawartego w skardze konstytucyjnej (s. 3 i 4 pisma skarżącej z 4 października 2021 r.). Nie podjęła jednakże próby wyjaśnienia, w jaki sposób prawa lub wolności wyrażone w wymienionych w skardze wzorcach konstytucyjnych zostały naruszone przez zakwestionowany przepis (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK) i nie powołała argumentów lub dowodów na poparcie zarzutu niekonstytucyjności (por. art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK). Oznacza to, że wskazane braki nie zostały usunięte, co – jak wspomniano powyżej – stanowi samoistną przesłankę odmowy nadania dalszego biegu wniesionej skardze konstytucyjnej.

3. Niezależnie od powyższego Trybunał stwierdza, że z argumentacji zawartej w uzasadnieniu skargi wynika, że zarzuty naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji dotyczą nie tyle treści art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125, ze zm.), co jego zastosowania w sprawie skarżącej, która nie kwestionuje generalnej zasady odpłatności postępowania sądowego. Uznaje jedynie, że sądy błędnie oszacowały wartość jej majątku i niesłusznie oddaliły złożony przez nią wniosek o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych, co – jak twierdzi – skutkowało naruszeniem jej prawa do sądu oraz zasady sprawiedliwości społecznej. Zgodnie natomiast z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego ocena wykładni i stosowania prawa przez sądy nie leży, co do zasady, w jego kognicji i nie może stanowić przedmiotu postępowania przed Trybunałem. W zakresie jego właściwości mieszczą się zarzuty skierowane przeciwko wykładni zaskarżonych przepisów tylko wówczas, gdy jest ona jednolita i utrwalona w rozstrzygnięciach organów stosujących prawo, a jednocześnie nie jest kwestionowana przez przedstawicieli doktryny.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.